

L'últim col·loqui d'arqueologia a Puigcerdà

S'ha celebrat una edició més del XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà. La trobada, dedicada a l'estudi del món ibèric als Països Catalans, va aglutinar un bon nombre d'arqueòlegs i arqueòlogues de nombroses institucions acadèmiques i científiques de l'Estat espanyol i l'Estat francès. Durant el col·loqui es va rendir també un homenatge a Josep Barberà i Farràs.

Enmig d'un ambient electoral, el XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà ha tingut lloc durant els dies 14 i 15

de novembre del 2003. La continuïtat de la trobada en el temps, amb tretze edicions a l'esquena i trenta anys d'història, és un valor remarca-

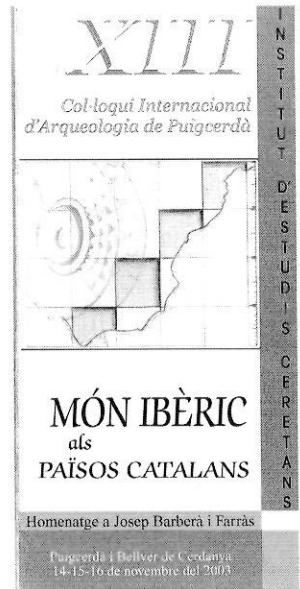
ble al nostre país i ha de ser motiu d'orgull per a l'Institut d'Estudis Cere-tans. D'aquesta manera, aquest encontre es confirma encara més com un referent dins de l'arqueologia catalana. Com ha anat sent habitual, la trobada ha estat dedicada a una temàtica específica. Enguany, l'estudi d'aquelles societats que tradicionalment s'han qualificat com a ibèriques n'ha estat l'eix vertebrador. Una diferència amb col·loquis precedents ha estat

Els estudis en lila

Qui va ser Maria Gràcia Bassa? El 1976, en un dels estudis capdavanters del moviment modernista a Girona, Maria Dolors Fulcarà va rescatar-ne el seu nom, al costat també de les escasses autores que van col·laborar en la premsa literària de l'època, com Mercè Padrós o Sara Llorens, amb qui es trobaren a les revistes *Vida* (1902-3) o *Armonia* (1906-7). Al mateix estudi, s'hi esmenta Maria Gràcia Bassa com a premiada en els Jocs Florals del 1903, sorprenent pel fet de constar-hi com a autora i no com a reina de la festa literària. El recent *Atlas literari de les terres de Girona* ha convertit una mera silueta en un retrat a contrallum. Gràcies al responsable del capítol dedicat al Baix Empordà, Xavier Cortadellas, que la situa breument en la tradició verdagueriana, n'esmenta un fragment de poema i el nom d'un parell de llibres, *Esplais en la llunyania* i *Branca florida*. Bassa era de Llofríu, va participar en la vida literària de Palafrugell, i fou filla d'un altre personatge que també desperta curiositat, Irene Roca, col·laboradora del diccionari Alcover-Moll i autora d'un dietari.

Ha estat un fil gairebé estirat a l'atzar. En una primera etapa, la revisió del cànon i recuperació d'autores oblidades ha estat i és una de les constants en els estudis de gènere aplicats a la història de l'art. Així han reaparegut oblidats inexcusables de la historiografia tradicional, com Artemisia Gentileschi en el cas de la pintura, Elisabeth Jacquet de la Guerre en la música o, per posar un cas més proper, Isabel de Villena en la literatura. El de Maria Gràcia Bassa és un dels casos per revisar, destacable si més no pel context en el qual malda per expressar-se, un context reaci encara a l'escriptura femenina. Però en la seva evolució posterior, un dels mèrits principals de la historiografia feminista en el camp de les arts, més que no pas la construcció d'un panteó paral·lel al dels homes il·lustres, consisteix en la revisió dels criteris amb què aquest panteó ha estat construït. Més que no pas deplorar la migrada llista de dones artistes, posar de manifest, en els casos comptats d'autores que hi reeixiren, les forces socials que van interactuar en elles, potenciant o més sovint dificultant la seva producció. Més que no pas la sola constatació, evident, d'una tradició minoritzada, la construcció de significants que aquesta situació va produir en les creacions femenines. És així com, superant el mer victimisme, evidenciant ideologies que hi ha rere les categoritzacions, o com certes obres traspuen certs contextos, els estudis en lila han anat fent-se merescudament un lloc.

Josep Pujol i Coll

el marc geogràfic, aquesta vegada la totalitat dels Països Catalans, que contrasta amb l'èmfasi més o menys explícit cap a l'eix pirinenc d'una bona part de les trobades precedents. La manca de recerca arqueològica en el vessant sud dels Pirineus és un dèficit que s'arrossega des de fa dècades i especialment notori a Catalunya.

El col·loqui ha estat un bon termòmetre sobre l'estat actual de la recerca sobre les societats del primer mil·lenni abans de la nostra era al nord-est de la Península Ibèrica i al sud-est de França. En la primera sessió s'ha abordat l'anàlisi de la transició de l'anomenada edat del bronze final a la primera edat del ferro, tant des del punt de vista dels canvis en determinades pautes culturals com, especialment, dels processos de transformació econòmics i socials cap a societats internament desiguals i inserides en les dinàmiques colonials que s'establiren pro-